

ПЕРЕДБАЧАЄ ПОВОРОТ ДО КРАЩОГО

ВАШИНГТОН. — Голова „Ріконстрокшен Фінанс Корпорейшен“, Джес Джонс, сказав, що він далі є того переконання, що найгірше в біжучім бізнесовім застою вже проминуло і відтепер край буде ступнево повертатись до добробуту. Як знак цього повороту він подавав і це, що в останніх тижнях ціна паперів на біржі дуже піднялась. А це значить, що є довіра до промислу і сподіванки добрих вкладів грошей. Вкінці він зазначив, що уряд готовий на всіх фронтах відперти далі хвилі застою, коли вони донебудь появилися.

ПІДНОСЯТЬ ЦІНУ НА ІЗДУ ЗАЛІЗНИЦЕЮ.
ВАШИНГТОН. — Державна комісія міжстейт-вої торгівлі задовольняє прохання залізничних компаній на сході Америки, щоб дозволити їй піднести ціну на залізничну особову їзду на 25%. Досі ціна виносилася 2 центи від милі, а відтепер буде виносити 2½ цента. В той спосіб залізничні лінії думають дістати 30 мільонів доларів більше на рік, яких їм потрібно, щоб рятуватися від банкрутства, говорять вони.

РОЗКРИЛИ ГНІЗДО ШАХРАІВ.
НЬО ЙОРК. — Поліція розкрила гніздо шахраїв, які займалися тим, що при допомозі різних фальшивих лікарських зізнань видавали від аскураційних компаній гроші. Внаслідок того арештовано 39 осіб, серед яких є 10 лікарів, 3 адвокати, 3 агенти і 23 власники аскураційних поліс. Та шайка обкрадала аскураційні компанії по три мільйони доларів річно.

ЗГОРІЛА ЧАСТИНА ЗАЛІЗНИЧНОГО ШЛЯХУ.
НЬО ЙОРК. — На залізничному шляху, що веде до Ракавей Біч, занялися дерев'яні стовпи, на яких були поставлені залізничні рейки. Внаслідок того комунікація між Ракавем і Нью Йорком була перервана, а сотки тисяч осіб спізнилися до праці.

СКАРЖИТЬ УРЯД ЗА ПОСАДУ.
НАКСВІЛ (Тенесі). — Д-р Артур Морган, бувший головний директор „Тенесі Велет Оториті“, заскаржив тепер уряд до суду за те, що уряд усунув його з посади. Морган твердить, що уряд не мав до цього права. Незадовго має відбутися конгресове слідство в тій справі. Морган закидав двом підлеглим директорам „надужиття публичними фондами“. Закликаний перед президента, він відмовився в тій справі давати докази, тільки домагався конгресової комісії. Президент за те усунув його з посади. Тепер він домагається повернення йому посади і виплати зазалеглої платні.

В НАСТУПІ ШАЛУ ПОСТРІЛИВ ПОЛІЦІЯ.
НЬО ЙОРК. — До шпиталю в Гарлемі привезено пораненого чоловіка, який у приступі шалю скочив у скляне вікно одного шинку та покалічився. Та в шпиталі шал його не покинув і він хотів поповнити самогубство. Коли прикликано поліція, він вирвав поліцаєві револьвер і вистрілював у нього п'ять набоїв та тяжко зранив його. Поліція бореться за смерть.

МЕКСИКО ПРОДАЄ НАФТУ ФАШИСТИВСЬКИМ ДЕРЖАВАМ.

МЕКСИКО СІТІ (Мексико). — Хоч соціалістичний уряд Карденаса кілька разів запевняв усіх, що тої нафти, яку сконфіскував від англійських і американських компаній, фашистським державам продавати не буде, то проте тепер виявилося, що він одноразово продав за десять мільонів доларів нафти Німеччині й Італії. Мала частина пішла також до Швеції.

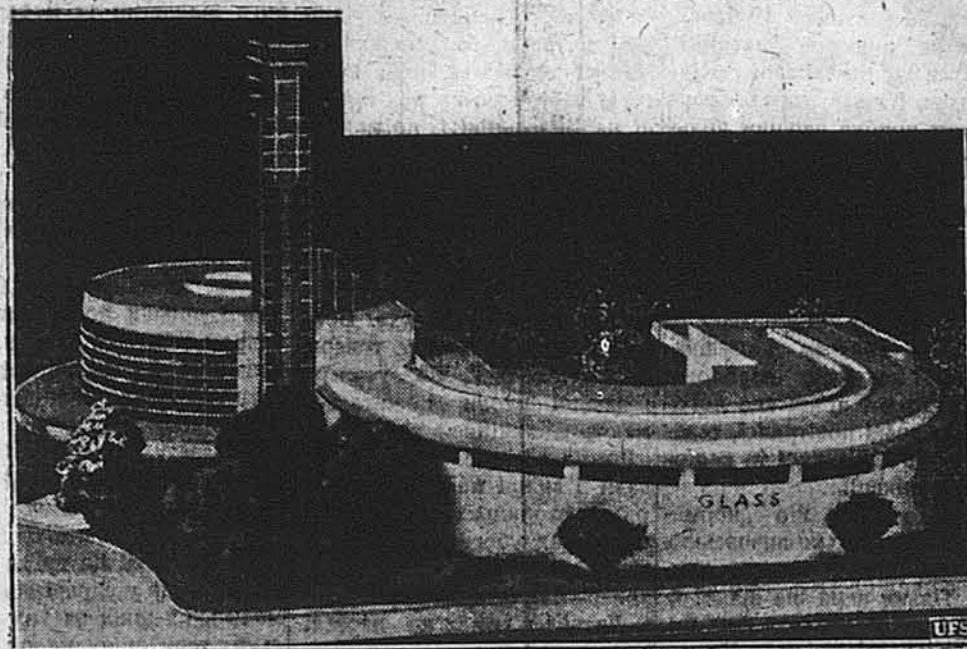
ЖУРЯТЬСЯ ЗДОРОВ'ЛЯМ ЗВІРЯТ.
ВАШИНГТОН. — Федеральний уряд задумує небагом влаштувати по різних місцях Америки досвідчальні лабораторії, які мали б досліджувати хвороби коров, домашнього дробу і т. п. Бо хвороби звірят, яких мясо з'їдають люди, зле відбивається також на здоров'ї людей.

ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПРАЦІ.
РОЧЕСТЕР. — Коло 15 тисяч кравецьких робітників повернулись назад до праці. Тижневої плати вони одержуватимуть пів мільона доларів.

ЖИДИ ЗАДОВОЛЕНІ З ОБОРОНИ ПАПІ РИМСЬКОГО.

БЕЛМАР (Нью Джерзі). — На зібранні жидівських рабів Америки висказано велике задоволення з приводу оборони жидів папою римським. На тих зборах ухвалено також домогатись від конституційної конвенції, що радить в Олбані, ухвалення закону, на основі якого ті жиди, що святкують субботу, були б увільнені від святкування неділі.

ЗВИШКА ЦІН.
НЬО ЙОРК. — Внаслідок надій на оживлення бізнесу деякі ціни на продукти підносять угору. Власники складів різних продуктів видали остерогу, щоб ціни не зростали занадто, бо це зменшить покуп.

НЕ МОЖНА КИДАТИ КАМІНЯМ.

Мільон-доларовий будинок, Скляний, Осередок, призначений на Світову Виставу в Нью Йорку, що буде збудований переважно зі скла. В ній будуть експонати трьох головних виробників скляних предметів. Цей модель показує 108-стовпну вежу з синіх скляних плит. До його будови треба буде коло 6,000 квадратних стій будівельного скла і 7,000 квадратних стій скляних колодок.

ПЕРЕВОЗЯТЬ СРІБЛО.

З ньюйоркських банків почали перевозити грубі штаби срібла до укріплених сховків у Вест Пойнті. Такого срібла мають перевести там 70,000 тонн. До цього уряд наняв сотки троків. Їх стережуть озброєні сторожі.

ВЕЛИЧЕЗНІ ВТРАТИ ВНАСЛІДОК БУРІ В КАМІНЕЧИНІ.

Над громадою Рокочати, в повіті Камінка Струмилова, пройшов градобій, що знищив зовсім плоди на просторі 300 моргів, а в меншій мірі на просторі 600 моргів. Втрати є величезні. Вони досягають понад 20,000 зл. Пошкодованих є 145 господарів.

11,000,000 КГ. РОЖ ЗІБРАЛИ В БОЛГАРІ.

З цих 11 мільонів кг. рож випродують 930 кг. оліюку, незвичайно дорогого сирця, що його вживають до витвору перфум.

ДИВОГЛЯД У ЛЮДСЬКІЙ ПОДОБІ.

У лічниці в Кюж (Румунія) прийшов на світ хлопчик з трьома руками й двома серцями. Одно серце є в черевній ямі й не функціонує.

ВАРТИСНИЙ ПЕС.

Ник Спенел, фермер у Сторджіс (Канада), мав пса, якого засудили на смерть тому, що він „не був добрим для худоби“. Довга й терпелива наука не могла зробити його добрим пастухом худоби. Післаний по худобу, він гонив її по пшеничних полях. Вкінці Спенел рішив застрілити його і на те купив у місті патронів. Приїхавши до дому пізно вночі, відложив присуд смерті до наступного дня. Кілька годин пізніше він пробудився, чуючи сильне гавкання і шкробання дверей. Так, це покінчить справу, подумав він. Він мусить встати і зараз позбутися його. Та коли відчинив двері і побачив кімнату в вогні, змінив свою думку. Загасивши вогонь, він сказав: „Тепер будемо його тримати. Пес може бути нездалий до худоби, але його гавкання може принести далі більшу поміч“.

НЕЗВИЧАЙНЕ САМОГУБСТВО.

Купець Люгос, у місцевості Оростіє, в Румунії, наложив на себе руку в незвичайний спосіб. Він вложив до уст динамітовий набій та запалив його при допомозі люту. Ясно, що його розірвало на кусні.

ЗАГОСТРЮЮТЬ ВИМОГИ НАУКИ НА МЕДИЦИНІ.

Онтерійські університети вже від кількох літ „виловлювали“ медичні факультети зі студентів, що виявляли мало здібностей у науці. Лікарська професія є переповнена і це є теж одною з причин „виловлювання“. Університети бажають надіяти докторатами лише тих медиків, які дійсно мають талант до науки. Відтепер іще трудніше буде перейти медицину, бо університети завели новий регулямін, на основі якого студент медицини мусить зараз першого року осягнути 100 пунктів із кожного предмету, щоб його перепустили на другий рік.

З КАНАДІЙСЬКОЇ ТЮРМИ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ.

У місті Такома, Вашингтон, суд засудив на 10 літ в'язниці Фреда Стодарт, літ 69, якого перед тижнем були випустили з в'язниці у Стоні Вавітен, Ман., де він відсиджував 10-літню кару за підроблення документів.

У Такмі Стодарт обвинувачували за те, що він 1917 року знасилував 9-літню дівчинку. Після того накладав на неї гроші і підпалював, щоб вона згоріла. На щастя, випав дощ і загасив вогонь. Дитини почали шукати і врешті знайшли її ще живою. Між пошукувачами був також Стодарт, який працював у тому місті. Як дитину знайшли, Стодарт зник.

Дівчина, яка поволі прийшла до здоров'я, виявила їм виновника. Стодарт знайшов в'язниці у Стоні Мавітен, Ман., і його віддано в руки американської поліції. Стодарт признався до вини. Жінка, яку він хотів іще дитиною замордувати, же замужня у Банкувері, Б. К.

САМОВБИВСТВО ЧЕРЕЗ ЛЮБОВ.

65-літній Ч. Роджерс у Вінніпегу зажив трутину і покінчив з собою через те, що вдовця, пані Софія Вебер, у тім самім місті, не хотіла за нього вийти заміж.

Роджерс познайомився з панною Вебер перед шістьма тижнями і від того часу постійно за нею ходив і просив її руки. Це було забагато для пані Вебер, і вона віддала справу поліції. В поліційному суді Роджерс увільнили від вини, та він уперто днями і ночами вистоявав коло дому пані Вебер, щоб бодай її побачити. Коли недавно від сина пані Вебер довідався, що всі його надії даремні, розкоханий старець видно постановив умерти. Критичної ночі хтось обляв газоліною шопу пані Вебер і підпалив. З хати завважили вогонь і вибігли його гасити. Притім закричали, як хтось зніхав хати втік. Втікача приловили і показалося, що то був Роджерс. У часі, як його хотіли завести до хати, Роджерс проковтнув трутину і заки приїхала поліція, він помер.

ПЕС БЕРІ ТІЛА СВОГО ПАНА.

На степах недалеко міста Естеван, Саск., знайшли тіло Симона Грета. Тіло було погрижене койотами. Біля тіла лежав пес, який був власністю Грета. Догадуються, що Грег ловив коня на „ясо“, притім упав і кінь тягав його по скалистій землі, доки він не згинув. Тіло мертвого чоловіка тягали койоти і дикі пси. Пес Грета був також поранений, що вказує, що він боронив тіла свого пана. Правдоподібно також той пес був єдиним свідком смерті свого пана.

ГРІМ УБИВ ТРИ ЖІНКИ.

Над полудневими околицями Молдавії та Басарабією пройшли останніми днями бурі з громами та зливи. В повіті Пятра-Неамт грім ударив у стіг солом, що під ним скридалося 20 рілних робітниць перед дощем. Три робітничі вбиті на місці, шість тяжко ранених.

АРЕШТУВАЛИ „УКРАЇНСЬКОГО“ КОМУНІСТА ІЗ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що кореспондент часопису „Таймс“ повідомляє, що лєнінградське Г.П.У. арештувало „члена комуністичної партії і секретаря Української Робітничої Організації (Юкрейнін Воркерс Юніон) у Злучених Державах Америки, Богданова“, як тільки він вийшов з корабля. Богданова заманено до Советів запрошенням, щоб він приїхав здати звіт з положення його організації в Америці.

Що пише про це „Красная Газета“.

Лєнінградська „Красная Газета“ з 20. червня подає про цю справу далші подробиці. Пише, що Богданов представляв на зїзді американських комуністів „союз російсько-українських робітників“ советської орієнтації. До Лєнінграду прибув на советськїм кораблі. Часопис подає далі, що Богданов іще в 1905 році був на службі царської охрани. Під час світової війни був в Америці, де старався дістати военні матеріали для Росії. В 1918 році вернувся до Росії й перейшов на советську службу, але рівночасно був і на службі „білих“. Потім вернувся до Америки і ввійшов у ряди комуністичної партії, а зараз був на службі в монархистів та шпигував у користь одної чужинської держави. Обвинувачують Богданова, також у тім, що на його донос в одній чужинській державі розгромлено „революційну організацію“, що була прихильна Советам.

ДАЛШІ „ЧИСТКИ“ ЗАХОПИЛИ ДИМИТРОВА.

ЛОНДОН. — Голова Комуністичного Інтернаціоналу, Юрій Димитров, підпав сталінській „чистці“. Арештовано його в кабінеті при праці. Сталіс це зовсім несподівано, бо не припускали такого арешту і ті, що є найближче Сталіна. Димитров займав високе становище генерального секретаря президії Комінтерну. В його руках була вся міжнародна комуністична пропаганда.

Зле інформував про Еспанію.

Берлінські джерела подають, що причиною цього арешту був плінований Димитровим замах на Сталіна. В Англії пишуть, що Сталін поклав йому у вину те, що його зле інформував про громадянську війну в Еспанії та що витратив забагато грошей на допомогу еспанському червоному уряду. Головних співробітників Димитрова, Канева і Попова, вже розстріляли. Совети офіційно заперечують арешт Димитрова.

БЕРУТЬСЯ ДО ЖІНКИ ЛІТВІНОВА.

МОСКВА. — Кажуть, що Сталін наказав М. Литвінову, народньому комісареві заграничних справ, розвестися зо своєю жінкою і тим рятувати свою власну долю. Та певне є те, що ніхто не знає, де перебуває жінка Литвінова і що з нею діється.

РОЗЩИБАЄТЬСЯ НА ВСІ БОКИ.

ВАРШАВА. — Польща намагається рятувати себе ріжними політичними договорами і союзами. Вся її увага звернена тепер на прибалтійські держави. Шеф генерального штабу відвідував у тій цілі Латвію, Естонію і Фінляндію, а міністер заграничних справ, Бек, їздив також у тій цілі до Стокгольму і Таліна, а тепер вибирається до Риги й Осля. Польська політика змагає тепер до того, щоб відділити Совети від Німеччини союзом держав, від Норвегії на півночі до Румунії на полудні. Тим хоче Польща зміцнити своє положення.

КОНФЕРЕНЦІЯ У СПРАВІ ЗБІГЦІВ.

ЕВІЯН (Франція). — Зачалися наради делегатів „трьох демократій“, себто Злучених Держав, Англії й Франції, у справі допомоги збігцям з 32 країв. У першу чергу йде тут про допомогу збігцям з Німеччини і давньої Австрії, себто про допомогу головно жидам. Найліберальніше становище в тій справі заняв американський делегат М. Тейлор, що натаврував усі держави, які гнетуть національні меншини.

В ПАЛЕСТИНІ РОЗРУХИ.

ЕРУСАЛИМ. — У Палестині розвинулася терористична акція на великі розміри. Свідчить про це між іншим і те, що нема дня без кривавих жертв. Остання новинка подає, що в однім дні були 23 особи вбиті, а коло 100 ранених. Не тільки араби, але й жиди кидають бомби і стріляють. І стріляє також військо, як до арабів так і до жидів. Та найбільше гине арабів.

РІК ВІЙНИ.

ГАНКОВ (Китай). — Китайський провідник Ченг Кай-шек видав у річницю китайсько-японської війни відозву, в якій звиває японський нарід, щоб припинив божевілья японських мілітаристів.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

**ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ „НОРМАЛЬНІ”
ВІДНОСИНИ**

(Надіслане для „Свободи” з Литви).

Вбиття одного польського воєводи принесло Польщі „нормалізацію стосунків” з Литвою. Ця „нормалізація” йшла такою чергою: 15. березня польський воєвода, що перейшов польсько-литовську границю, знайшов на литовській території смерть; 17. березня Польща зажадала від Литви нормалізації відносин і рівночасно вручила їй ультимат; 19. березня Литва прийняла ультимат; 1. квітня до тимчасової столиці Литви, Кавнасу, враз з персоналом прибув перший польський посол до Литви, Францішек Харват; 30. квітня була получена залізнична лінія між станціями Веси з боку Литви і станцією Завяси з боку Польщі, чим, точніше, на Віленщині. Дня 15. травня відновлено з Польщею початку комунікацію, якої не було впродовж 18 літ. Також підписано договори в справі повітряної, телеграфічної, залізничної та радіо-вої комунікації.

З цього видно, що „нормалізація” польсько-литовських відносин пішла скорим темпом. Тільки нема ще ніякої економічної угоди, але й та буде скоро підписана. Одним словом, Польща, натікаючи силою, змусила малу Литву навязати „нормальні” відносини.

Як ставиться до цього факту литовська суспільність? Литовці не мають нічого проти навязання нормальних відносин з Польщею. Однак якщо Польща справді хоче добрих відносин з Литвою, то поперед усього вона мусить направити заподіяну Литві кривду: мусить віддати обманом захоплену литовську столицю Вильню.

Таке становище займала литовська суспільність перед ультиматом. Воно не змінилось і тепер, хоч Польща прикладає багато зусиль, щоб переконати литовців у щирості своїх намірів. Польща майже зовсім припинила протилитовську радіову та пресову пропаганду, пропонує поїздки литовських артистів до Польщі, а польських артистів до Литви. Польські політики, з самим міністром Беком на чолі, офіційно заявили, що Польща шануватиме литовську незалежність, і т. п.

На жаль, учинки поляків не зовсім відповідають їхнім словам: поляки одне говорять, а друге роблять. Багато фактів свідчать, що поляки ті „нормальні” відносини стараються використати для своїх цілей: вони в першу чергу хочуть знов змусити Литву до переговорів про культурні справи поляків у Литві. Однак до цього нема ніякої дійсної потреби, бо поляки в Литві і так мають кращі культурні забезпечення ніж литовці на Віленщині: поляки у Литві мають три свої власні гімназії (у Кавнасі, Поневежі, та Вилкомирі); мають цілу низку вселюдних шкіл, видають щоденник „Дзень польскі”, тижденьник „Хата родина” та пару місячників. Вони мають своє культурне товариство „Походня”, що утримує вселюдні школи і читальні; мають акційне товариство „Домполь”, яке утримує гімназію, і вкінці мають польське римо-католицьке товариство опіки над убогими, яке утримує дитячі садки і захисти. Ті товариства стобідно працюють у Литві і ніхто їх не переслідє.

А що мають литовці на Віленщині? Тільки одну гімназію у Вильні Друга гімназія, в Свенцяцах, від нового шкільного року закрита. А вселюдних литовських шкіл на Віленщині вже зовсім нема. Читальні, литовські рільничі кружки та кооперативи — зліквідовані. Майно литовського освітнього товариства „Ригас” skonфісковано й опечатано і ним „опікується” польський куратор, який із цього майна наложив для себе 1,000 злотих місячної платні. А коли не стало для нього готівки, то він заставив дім і інше нерухоме майно в польському банку за 60,000 злотих. З цих грошей він далі побирає стало платню і не журиться тим, чи треба буде коли це майно повернути. Зрозуміло, що в той спосіб поляки навмисно хочуть довести до цілковитого банкрутства литовське товариство „Ригас”. А тут вони на все горло трублять, що „хочуть „нормалізації” з Литвою.

Однак підлі вчинки польських наїзників на тому не обмежуються. Шестого червня

вони у Вильні зліквідували литовське наукове товариство, яке ще в 1907 році заснував був д-р Іван Басанавічюс, патріарх відродження литовського народу. Характеристичне те, що товариство могло працювати навіть у часі царської-російської влади та в часі німецької окупації. Аж коли до влади прийшли польські пани, які всюди хваляться своєю „високою культурою”, воно мусіло свою працю припинити.

Поляки ліквідували на Віленщині також інші литовські організації, як Литовсько-Господарське Товариство, враз з його відділами та кооперативами. Тепер, хоч ніби між Польщею і Литвою існує „нормалізаційний дух”, про відновлення тих організацій нема що й говорити. Також і преса литовців під Польщею зазнає великих перешкод з боку уряду. Був час, що литовці на Віленщині не мали ні одної газети: всі закрила влада. Недавно поляки дозволили литовцям видавати двічі на тиждень газету „Айдас”; але видавати газету для молоді таки не дозволили. Литовці хотіли таку газету видавати в Варшаві, але й там їм не дозволили. Допускаючись таких підлощів, поляки мають одну ясну мету: змусити Литву до нових переговорів у справі відкриття польських шкіл на тих литовських територіях, на яких у білий день зі свічкою не знайдете ні одного поляка.

Багато перешкод роблять

поляки навіть у почтовій комунікації, якої вони ніби так гарячо домагались від Литви. Напр., литовці під Польщею, як окремі особи так і редакції, що й тепер не дістають литовських газет з незалежної Литви. Як виказалось, польська почта у Вильні литовських газет абонентам не доручує, а навмисно їх нищить. І роблять це поляки навіть тепер, після „нормалізації відносин”.

Всі ці підлі вчинки поляків ясно й виразно свідчать про те, що годі вірити в ширість поляків. І тому саме литовська суспільність у всі обидві сторони поляків таки не вірить. Бо це булоб велике чудо, якщоб поляки колинебудь додержали свого слова. В цілій своїй історії поляки всюди і все послушувались обманом. У 1410 році, коли поляки довідалися, що литовський князь Витовт Великий хоче коронуватись та відділитись від Польщі, вони обманом захопили корону, яку папа римський вислав Витовтові. В той спосіб вони перешкодили коронації. 9. жовтня 1920 р., поляки також обманом захопили Вильню, хоч передтим, 7. жовтня, підписали були в Суwalkах угоду, в якій признали незалежну Литву з столицею Вильню. Який черговий новий обман вони придумують, покаже будучність. Та одне певне: без обману поляки довго жити не можуть.

А. Дарбенас,
(Кавнас, Литва).**В ІРЛАНДІЇ ПРО УКРАЇНУ**

„Айріш Індепендент”, найпопулярніший щоденник Ірландії, помістив 10. червня довгу статтю, присвячену виключно українській справі. Стаття має головний заголовок „Совети вальсять в середині”.

По короткому вступі, в якому підкреслено розбіжності між українцями й москалями, переходить автор до обговорення самого українського питання в Советах.

„Не треба забувати, пише він, що 35 мільонів українців, що живуть під Советами, становлять рівночасно і найбільшу небезпеку для тих же Соевтів, бо загрожують їм з середини. Українці в той сам час є також найбільшим загрозою західній цивілізації та християнства, наскільки його ще осталося в Советах...”

Потім подано короткий, але докладний опис економічного значення України й одночасно пояснення, що саме та багатства є одною з причин, чому Совети за всяку ціну стараються здлати самостійницькі прояви. Слідуючи за подіями в Україні, приходить автор до переконання, що змагання українців до самостійності не владяться здержати Москві. Україна прямує до відірвання від Советів, а коли це станеться, тоді „між московською небезпечкою й іншим європейським світом повстане сильна буферна держава, звязана з заходом давніми традиціями й ворожа комунізмові. Буде це форпост християнської Європи проти азійського безбожницького світу.

„Українці в усьому рижнять-

ся від москвинів. Вони мають власну культуру і навіть темпераментом ріжняться від них, більше ніж ірландці від англійців. Поняття індивідуальності власності є в них вроджене, тоді, коли в москалів, ще століття перед появою Лєніна, вже була розвинена комуні, з дуже малим нахилом до індивідуальної власності.

„Героїчний, можна сказати, спротив українців до колективізації, це ще один з доказів їхньої сильної індивідуальності та любови свободи.

„Рік 1933, пам'ятний страшним голодом, був доказом, що Москва признала, що український націоналізм не знищений, навпаки, що він зріс і що треба хопитися дуже драстичних мій, коли хочеться його здушити. Такою драстичною мірою мало послушжити заведення примусової колективізації, себто відібрання хліба від уст голодуючим і відання його урядові. Таке зарядження стрінулося з енергійною критикою навіть з сторони голови українського уряду, М. Скрипника. Він заперечував, настоюючи, щоб хліб, випродукований українцями, служив їхнім життєвим потребам.

„Москва побачила в тому протесті вияв українського сепаратизму і Скрипника „зліквідовано” як зрадника Советського Союзу, а на його місце прислано москаля. Постишева (пізніше і його теж стрінула такаса доля). Він узявся до переломання спротиву в дуже простий спосіб: виголоджуючи на смерть чотири до п'яти мільонів людей...”

Далі переповідає автор події аж до найновіших часів. Останній розділ статті (заголовок „Європа й Україна”) торкається відносин європейських держав до українського питання, особливо Німеччини і Великої Британії. Згадує також про те, що „треба пам'ятати, що велике число українців живе також у Польщі, Чехословаччині та Румунії, де вони творять поважну меншину...”

Стаття закінчується словами: „Велика Британія, забезпечена своїм положенням на островах, не добає ні небезпеки, яка нам усім тепер грозить, ні тої користі, яку принесла Європі незалежна Україна”.

(Укбюро, Лондон).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина перша

20)

Хтож вони, оті всі „чисті” і „нечисті” громадяни? По що сюди прийшли? Не однакові потреби звели їх... Одних пригнала сюди наруга, знущання, грабунки і розстріли шукаючи правди у своєї влади, а другі, веселі і ситі, занепокоєні інтересом на доставках, різнородних концесіях і контрибуціях, прийшли сюди в надії, що їм перепаде немало до кишечки. Прийшли зрештою от так, щоб побалакати з знайомими, попросити при нагоді за доньку чи сина; може встриб-би на легкий державний хліб.

Десята година, а урядовання в старості ще не починається. Щойно збираються урядники, референти, підреференти, писарки і писарі. Чим вищий урядник, тим пізніше приходить на службу, бо ніби і навіщо?... Урядники стільки, що, для всіх навіть крисел не вистало, не то столів для праці. І так шість годин працюють, сновигають по сходах і кімнатах, наче ті будівничі Вавилонської вежі у Біблії, а платня чейже належить за посаду, а не за працю... Виходить нарешті до почекальни секретар старости по-

тар. — А ви? — звертається до жиди.

— Пікус Зіберман, посесор... Знаєте, пане секретарю, маю кілька тисяч пудів сіна. Добре сіно, дрібне, пахуче. Для війська саме буде потрібне...

— Ви? — Рухля Нагель, склепарка, відповідає жидівка — в справі закриття кооперативу. Мужики не хочуть у мене купувати — і кривяться, готова до плачу.

Присутні посміхаються. Секретар суворим зором обводять їх і коли ті втихають, записує далі. Кожний з інтересів прибув якщо не просити війська, то в торговельних справах, або просити посади.

Скінчивши, секретар виглядає на коридор і стає вражений присутністю гурту селян. Селяни ніяково мунуть під суворим поглядом пана.

— А ви чого тут? — по хвилеві мовчанці запитує гордо селян.

— До пана старости, ласкави панє, — з укланом пояснюють з гурта.

— Пан староста не зможе вас нині прийняти. Йдіть собі додому.

— Ми вже три дні тут ждемо. Прохаємо вашої милости! — знову кланяється гурт.

— Добре, то я вас запишу — подобрав секретар. — Та не знаю, чи прийме він вас нині...

І знову повторилася попередня сцена з записуванням, з тою лиці ріжницею, що селяни прийшли зо скаргами на державну варту, на реквізиції, грабунки. Знайшлося кілька селян, яким викликали діді-

чем карний відділ попалив обійстя. Два прийшли просити за арештованих безвинно синів, один за морд доньки, взагалі за виконані ніби українською владою на селянських злочини, що поставили пізніше частину селянства по стороні большевиків, а останнім дали притоку до пропаганди проти української державності і плюгавлення національних ідей.

Секретар кінчив уже з селянами і думав вискочити на вулицю провітритися. Відчинив двері, та зіткнувся з входивим російським старшиною і тернівчанами.

— О, ще нові інтересанти! — задержався він. — Прошу, я вас запишу. Ви з чим, пане сотнику? — спитав старшину першого.

— Я... — випростався той. — А з ким маю честь говорити?

— Особистий секретар старости — образливо представився секретар. — Ви з чим завітали до нас?

— Я зreferую це самому старості! — гордо, розуміється, по московськи, відповів сотник.

— Але я мушу записати вас у чергу для прийому — пояснював секретар.

— Я говоритиму поза всякою чергою... Що це значить?... Щоб я став у чергу за цими вонючими мужиками? — вибухнули очі старшини. — Та коли у вас такий порядок, то записуйте. Сотник Карчевський-Корженецький, у справі організації добровольних старшинських дружин.

— А ми, євйеник Васильєвський і я, інженір Омелянен-

ко, в справі звільнення арештованих селян.

Секретар записав.

— Ідіть до почекальни, панове, — попросив. — Прийдеться вам довго — заждати. Сьогодні маємо багато прохачів.

— А ці, дядьки, чого стоять на коридорі? — вказав на селян о. Васильєвський.

— Знаєте, отче... В сираках... Для інших неприємно... В почекальній чистіші інтересанти... миявся секретар.

— Сурдунтики — сказав Омеляненко глузливо.

— Ой... Сіраки і кожухи кормлять сурдунтика і заслугують на ліпше трактування — зіждаху священник. — Про мене йдіть, а я зістанусь тут, поговорю з селянами.

— Що вам Бог дав, панотче! Тут і сісти нема на чому. Симпатіями до селян ми трактування не змінимо. Та може й скоріше до старости дістанемося... Ходім! — просив Омеляненко.

Зайшли і сіли в кутку. Інтересанти несприятно змріяли їх очима, інстинктивно відчувши в них ворогів. Сподівалися, що священник, духовна особа і поважна віком, буде мати першество в черзі прийняття. Один лиш жидок зараз підсів до тернівчан.

— А ви по що, панотче? — протягнувши слова спитався зацікавлено.

— Думаємо закупити всі концесії в повіті — відрубав за священника Омеляненко.

— Ох, які мені багаті знайшлися! — покрутив головою жидок і відійшов ображений. Пошварготив щось своїм жидкам і більше ніхто вже їх не

займав.

Та на аудієнцію довго довелось ждати. Староста прийняв, прийняв кількох, поїхав на обід і вернувся аж коло третьої години. Інтересанти також порозходилися; зісталися священник з Омелянком та селяни переступали з ноги на ногу в коридорі. Омеляненко виходив до них, просив зайти посидіти, відпочити трохи; мотувався, що вони в своєму краю і повинні чути вільними. Селяни дякували „панові” за добре слово, та зайти не посміли.

— Ми вже заходили там, — пояснювали деякі — та нас вигнали. Більше не хочемо на лайки наражуватися.

Аж надвечір уділив староста тернівчанам півгодини, той та на настірливі їх домагання. Омеляненко, ні священника він іще не знав, родом був десь з північної Чернігівщини, а що на посаду прибув недавно, то нічого і не чув про них. Говорив лише по московськи.

— Що вас, отче, обходить якісь-там арештовані селяни? Своїя вони ваїні, чи що?... Я і так маю вираховану кожну мінуту, а ви мені голову клопочете! — накинувся мотрирядном на священника, коли вони ввійшли.

— Не своїя, пане старосто. Але справедливість вимагає обставати за ними. Вони арештовані невинно — пояснив священник по українськи.

Староста нахмурився, почувши українську мову священника.

— Без вини не могли їх арештувати. В державі обов'язує правосуддя.

— Безумовно. Правосудь-

зобов'язує в кожній державі. Тільки урядники часто переступають право — терпко заговорив Омеляненко. — Селяни арештовані за вашого наказу.

За що? За які провини? Хіба тільки за заснування просвітнього товариства. Але не забудьте, пане старосто, що і за царату просвітні організації існували і розвивалися без великих перешкод; бодай нікого не арештували, не закладали в тюрму. Хібаж для української влади освітній український рух небажаний?..

— Не те, пане інженіре, не те... А за оте українство, за соціалістичний напрям... Я запитий і тут не місце на дискусію... Прошу ясно сказати, чого бажаєте! — збитий з пантелику спитав староста.

— Жадаємо звільнення арештованих, пане старосто.

— Вони не в мою розпорядженні. Жадайте у державної варті — заявив той.

— Але вони арештовані на ваш наказ, адміністративним порядком. Дайте наказ поліції — просили тернівчани.

— Не можу... Проти них буде провадиться слідство.

— То дайте наказ слідчому бодай прискорити справу.

— І цього не можу... Судові власті не в мой компетенції. Звертайтеся до них самі.

— То дайте нам можливість хоча з ними побачитися! — майже наказував Омеляненко.

— Добре, дам. Але спустіть ваш тон, пане інженіре! — образився староста. — Та й раджу не дуже побиватися за арештованими...

(Дальше буде).

З ДНЯ

ЯК РОДИТЬСЯ ФАШИЗМ.

Недавно ньюйорський сенатор МекНейбо заявив, що, переслідуючи секретаря американської комуністичної партії, Ерла Бравдера, й голову американсько-німецького нацистичного Бунду, Фридриха Куна, він прийшов до переконання, що комуністи і фашисти в своїй зверхній формі є дуже до себе подібні. Вони мають своєрідний спосіб думання, своєрідну логіку, однаковий темперамент і підхід до справи. Цілі їх можуть бути цілковито відмінні, але у виборі засобів вони мало різняться.

ХТО СІЄ ВІТЕР, ЗБИРАЄ БУРЮ.

Уявім собі, що якийсь демократичний бесідник, що вірить твердо в свободу слова, в чесне поступовання і право кожного громадянина висловлювати свою думку, вишшов на підніжжя, десь у парку чи в селі, і починає промову. А тут якийсь червоний хуліган, заражений більшовицькою наукою, раз-ураз йому перериває. Бесідник просить не перешкаджати, аплескує до почуття справедливості; переконує, що в данім краю кожний може мати свою думку і треба бути толерантним до чужих переконань. Та це не допомагає і червоний хуліган далі верещить, гукє і перериває. Тоді бесідник говорить гостріше, що коли хто не погоджується з його словами, то може вийти і не мусить цього слухати. Але червоний хуліган цілком не думає виходити, тільки далі розбиває промову.

Цей поступок хулігана дещо перше вже не тільки самого бесідника, але й усіх присутніх. Вони стараються наперед добрим способом уговорити його і змусити замовчати. Та коли це їм не вдається і вони виразно бачать, що хуліган прийшов з виразним завданням не дискутувати, не вилучувати правду, тільки розбивати віче, вони огірчуються на нього і в душі собі думають, що не зле булоб, якби якісь люди силою йому закрили рота.

ТАКІ ЛЮДИ ПОЯВЛЯЮТЬСЯ.

Одні люди лиш бажають цього, а інші починають це перекладати в життя. Вони приходять до повного переконання, що червоні хулігани завзялися знищити свободу слова, чи взагалі свободи. І роблять вони це мов на глум долі, саме при допомозі свободи, що в данім краю існує. Де далі, ті, що шире бажають зберегти свободу, приходять до парадоксального переконання, що свободу для цілої суспільності можна врятувати тим, що обмежити свободу злочинним хуліганам.

Ось це початок фашизму. Ті люди не коїче здають собі на початку справу з того, що вони ступають на фашистський шлях. Вони можуть навіть почувати себе зпочатку повними демократами; бо фактично в ім'я збереження суспільного ладу вони свій рух розпочали. Шойно пізніше, коли вони свою роботу розгортають і, оглядаючись довкруги за союзниками, довідуються, що інші краї, інші суспільності переживали той сам процес та в ньому створили свої „фашистські" організації, — слово „фашизм" перестає бути для них страшне і вони починають себе з гордістю до нього зачисляти.

СОЮЗНИКИ.

Те саме, що більшовики роблять на прилюдних вічах, роблять вони також у різних організаціях, на мітингах. Узброюючись у певну кількість фраз, про „визиск робіт-

ників", про „рівність", вони удають приятелів убогих людей, робітничої класи. І, орудуячи цими демагогічними фразами, вони стараються в кожній організації, в кожній інституції розбивати внутрішнє життя.

А помагає їм у тому загальна свобода, демократична система. Користуючись свободою слова, вони виступають на зборах даної організації і, замісць спрямовувати наради в корисному, будуячому напрямку, каламутять зборами і розбивають усяку здорову думку, що кількиться в напрямі якогось чину. Інші члени терпеливо слухають, бо в них є свята засада зносити іншу думку, цінити погляд іншого чоловіка, навіть коли він не погоджується з їхнім; вкінці їх святою засадою є те, щоб дати кожному чоловікові вговоритись. А червоні хулігани „вговорюються" так довго, що аж деморалізують збори і не дають їм ніколи прийти до корисного вислідку.

Ось у таких моментах у всіх членів зростається тихе бажання, щоб знайшовся хтось, хто силою заставив би червоних хуліганів замовчати і не нищити даної інституції. А ці люди, що так думають, коли самі через те не стали „фашистами", то цілком певно стали їх тихими прихильниками і союзниками.

В останнім числі „Контемплари Роші" професор Гіршов говорить: „Коротко кажучи, як довго є можливим сер Страффорд Крипс (провідник англійських комуністів. — Ред.), так довго сер Освальд Мозлі (провідник англійських фашистів. — Ред.) є неунікним; а можна навіть сказати, що потрібним".

ЗАХОДОМ 1. СОТНІ О. Ч. С. В НЬО ЙОРКУ

ВЕЛИКИЙ СІЧОВИЙ ФЕСТИН

(PICNIC)

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1938 РОКУ

В „BELVEDERE PARK" (NORTH BEACH) JACKSON HEIGHTS, L. I.

23-50 — 94th STREET, Парк відчинений від години 9-тої рано.

Вступ 40 центів. Першою музика.

Українські Громадяни! Ще раз подаємо до відома українському громадянству і просимо всі українські організації здержатись на той день з своїми пікніками. Коли все будемо робити за згоди на той самий день, то шкода буде лиш українцям, а не ворогам. Остаємо з січовим привітом, СЛАВА УКРАЇНІ!

Команда 1. Сотні О. Ч. С.

ЗАХАР БЕРКУТ

славна повість Івана Франка, це не романтична історія зомерканих днів, які читають люди, що хочуть утікати від важкої сучасності. Це повість для людей, що в книжках шукають нової сили до життєвої боротьби.

Це історична повість у найкращому розумінні цього слова, себто повість, яка розяснює нам сучасне життя, показуючи нам з того життя в зеркалі минулого те, чого ми не зрозуміли би, якби нам показати в зеркалі сучасного.

Ось для прикладу кілька життєвих правд, заснованих цією великою повістю великого майстра пера:

Нехай і так, що ми нещасливі, але для чого мусимо ми бути зрадниками свого краю?

Навіть люди, що тужать за порядками без князів і влад, мусять для боротьби проти спільного ворога, дружитися й встановлювати владу.

Хто хоче, щоб інші ступали за нього, той мусить стати за інших.

Коли дві віри борються за собою, важлишою від кожної з них є пошана для людини іншої віри.

Люди, що для класових інтересів зраджують рідний край, на ділі зраджують інтереси своєї класи.

Отсі правди це десень великої повісті Івана Франка під наголовком

ЗАХАР БЕРКУТ

а канвою, на котрій письменник виткав ці правди, служить прецікавий історичний мент в минулому українського народу, коли на наші Бескиди напали дикі монголи, щоби пограбувати маєтки, закріпостити людей і запанувати над краєм во віки.

У ЗАХАРІ БЕРКУТІ Іван Франко говорить не лише як письменник, але й як громадянин. Тут він не лише читача забавляє, але й освічує його, навчає й виховує.

ЗАХАР БЕРКУТ, історична повість Івана Франка, в твердій оправі — \$1.50.

Замовляйте в Книгарні „Свободи"

„СВОБОДА"

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В НЬО ЙОРКУ

28. СЕРПНЯ Ц. Р. в УЛМЕР ПАРКУ

СОЮЗОВИЙ ЗДВИГ

Багата мистецька програма, визначні промови, дефіляда відділів з прапорами. Завдання Здвигу: перевести перевірку сил членства У. Н. Союзу на терені Нью Йорку й околиці. -- Вступ 35 центів. Тикети до набуття у відділових урядників та при касі в день Здвигу

ВТРАЧЕНІ ЛІТОПИСИ

В 17. столітті, таким славним в історії України, сталися справді великі діла. Були то війни, в яких брав участь усьє нарід, що боровся за волю рідного краю, якої не до боровся.

Такі то діла не могли остати без впливу на літературу. Завдяки війнам Богдана Хмельницького повстала ціла низка історичних творів. Нарід виспівав славні подвиги 17 століття у піснях, історичних думах. Поодинокі вчені люди описали ті діла в літописах.

Як літописці виступали те-

пер уже не самі духовні особи, а багато більше світські: міщани (Літопис Хмельниччини), шляхтичі (Ерлич), козак (Самовидець) і інші.

Деякі літописи затратились і знаємо про них хіба тільки, що на них покликуються літописці 18. століття. До таких літописів належить „Руська Достовірна Літопись", що на неї покликуються м. і. Самійло Величко, автор Літопису про війни Хмельницького.

„Руська Достовірна Літопись" починається від козаків, згадує про Предислава Лянцкоронського, як він 1512 р. щасливо боровся з козаками проти турків, за що король Жигмонт І. затвердив козакам їх давні вольності. Під р. 1576 описує, як король Стефан Баторій заходився зорганізувати козаків, як казав їм бути на сторожі проти татар, як переконався про їх хоробрість і сказав про них: „Буде з цих юнаків коль Річпосполита вольна", опісля згадує літописець, як король, „лякаючися, щоб козаки не стали шкідлими ляхам, казав вигубити козаків", як Наливайка, що виступив проти Польщі, у Варшаві в мідянім біку спалили.

Літописець Достовірний згадує про похід Сагайдачного на Кафу в 1606 р. про смерть гетьмана Самійла Кишки, що дістався в турецьку неволю 1620 р., про смерть козацького сотника Михайла Хмельницького в битві під Цецорою 1620 р., в котрій то битві син його, Зиновій Богдан, попав у татарський полон. Каже, що той сотник Михайло Хмельницький був родом із Лисянки і звідси перейшов до Чигирин. Вістка ця дуже важна, бо польські історики говорять, що батько Богдана був польський шляхтич.

Крім того подає Достовірна Літопись дуже цікаві подробиці з молодих літ Богдана Хмельницького, про відновлення митрополії в Києві заходами гетьмана Сагайдачного в 1620 р., про смерть Сагайдачного в Києві, в квітні 1622 р., як він усе своє майно записав на церкви, братства та школи (м. і. на львівській Ставропігії) та на вбогих.

Автор Достовірної Літописи застанаовляється, чому українські вельможі, які досі були вірні своїй прадідівській вірі, відреклись потім тієї віри та народности і переслідували своїх земляків. Як причину того подає літописець те, що українці женились з польками (ляховицями).

Під р. 1628 подає літописець, як козаки вибрали гетьманом Тараса Трясила та побили поляків під Переяславом, як гетьман Сулима в 1633 р. зловбив Озів, за що його у Варшаві смертю покарали. В р. 1637 „чотири тисячі козаків, що вже ляхівської неволі стерпіти не могли, рішилися піти аж під Герца, щоб їм помагати у війні проти турків". По дорозі

вони стрінулись із донськими козаками, які їх намовили о-статись над Доном і разом із ними здобувати Озів. Далі оповідє літописець про здобування Кодаку і наводить слова Хмельницького до Ко-неупольського в 1639 році: „Ману факта, ману деструї-тур" — Що рука збудувала, те знищить рука).

Достовірна Літопись кін-читься описом битви над Жов-тими Водами.

Так подали ми цілий зміст Літопису. Хто був його автором, не знаємо; правдоподібно козак, бо Величко згадує ви-разно, що доповнив свій літо-пис із козацьких літописів. З Достовірної Літописи довід-уємось багато таких річей, яких не знаходимо в інших літопи-сах.

Другим таким утраченим лі-тописом із 17. століття є „Ді-яріюш Самійла Зірка". Велич-ко, літописець 18-го століття, мав у руках цілий „Діяріюш" і користувався ним, як і інши-ми джерелами, при писанні свого літопису.

Самійло Зірка був секретарем Богдана Хмельницького. Як Хмельницький вперше при-йшов на Запоріжжя, як каже

Величко „біло на Кошу два писарі барзо добрих", обзна-йомлених із словянською і польською мовою. Старший звався Степан Брацлавський, молодший Самійло Зірка, шляхтич родом із Волині. Степан остався на Січі, Зірка пішов із Хмельницьким в У-країну і вєсь час при ньому оставався, товаришив навіть гетьманові на Крим. Потім у-вєсь час козацької війни з по-ляками був писарем при Бо-гдані Хмельницьким і описав у-вєсь той час у своєму записни-ку. „О всіх річах і поведєніях (гетьмана) совершено відал,

досконале і пространно в Ді-яріюші своїм оміє описал" — каже Величко.

В „Діяріюші" були поміще-ні кореспонденції, листи Бо-гдана Хмельницького до ріж-них монархів і князів. Листи ті модав Величко у своєму лі-тописі без зміни.

Самійло Зірка, як писар і секретар, мав прощальну про-мову на похороні в серпні 1657 року. В промові тій ве-личає він батька Богдана Чи-гиринського руським Одноца-рем, Скандебергом, гетьманом усієї України; каже, що тільки його, Богдана, слово може врятувати нарід від погібелі й заглади. Між іншим сказав Зірка: „К тебі обрашаю ни-щетнее слово, возлюбленний нам вожд, древній руській Одоноцар, славний Сканден-берг, гетьман всего славного войска запорожського і всеї козакурської України, Хмель-ницький Богдане! Ти же кра-снорічний от рождєнія прого-ворив охрани нас, да не будем ми покорени і погубленні вра-гами нашими, вимолви нам ла-скавое і доброе слово; геть-ман наш доблестний і возлюб-ленний!"

До утрачених літописів на-лежить також „Літопис Перє-яславський", написана 1636 р. в Переяславі. Згадує про неї Ве-личко, що виняв із неї листа короля Жигмунта III. і листа султана Османа.

УРОДИЛА 21-ШУ ДИТИНУ.

В румунському місті Сігет 47-літня Марія Поп уродила 21-шу дитину. Вона замужня вдруге і три рази привела на світ близнята.

БРИДЖПОРТ, КОННІ

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА СІЧІ, від. 58. У. Н. Союзу, відбудеться В НЕДІЛЮ, 10. ЛИПНЯ 1938. в годині 3. по обіді, в галі цер-ковній на Beach St.

ЖАЛІБНА АКАДЕМІЯ

в пам'ять смерті

полк. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ.

Запрошується українське грома-дянство з Бриджпорту, Савпорту й околиці до численної участі. Уряд Товариства.

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ, ПРИХИЛЬНИКІВ І СЛУХАЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ РАДІОВОЇ ПРОГРАМИ В ФІЛІДЕЛФІ, ПА.!

Запрошуємо Вас на

ЛІТНИЙ ПІКНІК

В КОРИСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ РАДІОВОЇ ПРОГРАМИ, ЩО БУДЕ

В НЕДІЛЮ, 10. ЛИПНЯ (JULY) 1938.

НА ФАРМІ ПРОЦІКА КОЛО ПЛИМАВТ МІТІНГ (ЧЕСТНАТ ГІЛ). ПОЧАТОК год. 1.

Продовження Української Радіової Програми все найбільше залежало від підтримки її слухачів. За та-кою підтримкою звертаємося до Вас тепер, бо тепер більше, як коли, треба, щоб українське слово й пісня були далі голошені через радіо. В наших обставинах радіо є чуттєвим нервом, що передає радість і біль для най-більшого числа людей. В годинах національного смутку українське слово через радіо єдине нас в одну сильну громаду. Вік п'ятий рік без одного тижня перерви Українська Радіова Годиня в Філадельфії сповняє свою службу совісно для українських людей, що живуть навоколі. Приходить з усіх сторін, як далеко доходить наша програма. За дороговказами слухайте Українську Радіову Програму в суботу від 2. до 3. пополудні, станція WDAS, 1370 kc.

ВЕЛИКУ ПРОГУЛЬКУ

НА ВЕЛИКІМ ПАРОПЛАВІ

CALVERT

ПО РІШ ГУДСОН ДО

HOOK MOUNTAIN

уряджують

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛЮБ

І ЖІНОЧИЙ ВІДДІЛ

В НЕДІЛЮ, 10. ЛИПНЯ (JULY 10) 1938.

КОРАБЕЛЬ ВІДХОДИТЬ З BATTERY PARK, NEW YORK, PIER A.

у годині 9. рано.

ПРОГРАМА ПРОГУЛЬКИ: МУЗИКА, ТАНЦІ, СПОРТОВІ ЗАБАВИ ТА ВОДА ДО КУПАННЯ.

Ціна білетів в обі сторони наперед \$1.25, в день прогульки \$1.50;

діти до 12 літ 60 ц., при бовті 75 ц.

Пов'язані Громадяни: Тому, що число прогульковців що року збільшується, цьогорічна прогулька буде більша від усіх попередніх і на найбільшій кораблі, на свіжій водозі, у гарнім парку над водою. Вам певно буде мило провести цей день між приятелями і знайо-мими. Першою музика під проводом Н. Антошкова, та буде під властим зарядом зі смач-ними перекусками і холодними напоями. — Запрошуємо усіх місцевих і доколических грама-дян до численної участі. Прогулька відбудеться без огляду на погоду.

Білетів можна набути кожного вечора у льокалі Клубу, 59 St. Marks Place, N. Y. C. Tel. ALgonquin 4-7395.

153,6

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ МІСТА ФІЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!
КОМІТЕТ БУДОВИ УКР. ЦЕРКВИ В ЖУХОВІ (ЗА СЯНОМ)

ПЕРШИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 10. ЛИПНЯ (JULY 10), 1938.
BARNHILL FARMS, ON RIDGE PIKE, AT BARREN HILL.
Opp. Marble Hall Swimming Pool.

Вразі дощу пікнік відбудеться в неділю, 24. липня ц. р.
Першою оркестра. — Знамените пиво і перекуски.
Українці, Громадяни і Громадянки! Запрошуємо Вас завітати до нас на цей пікнік, а весело забавимося та потанцюємо в гарній гаїку у холодку. Дохід з пікніку призначений на дуже гарну ціль, а саме на будову укр. церкви в Жухові коло Лежанинська, укр. селі на захід від ріки Сяну, на границі Мазуричини. Поможімо братам, що борються кривдою рідної укр. землі! За веселу й чесну загодову ручить — Комітет.

В ГОСТИННИЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
217-219 ІСТ 6-ТА ВУЛИЦЯ В МІСТІ НЬО ЙОРКУ,
МОЖЕТЕ ГАРНО ЗАБАВИТИСЬ
при кожній нагоді Вашої у нас приватності.
Власник гостинниці, Деніс Гула, радо вітає свої гості.

ІДЬТЕ НА ПРОГУЛКУ В ДУЖЕ ГАРНУ ОКОЛИЦЮ TANNERSVILLE, PA.

КОЛИ ХОЧЕТЕ ЗРОБИТИ СОБІ ГАРНУ ПРОГУЛКУ АВТОМ РАЗОМ З РОДИНОЮ ПРИ КІНЦІ ТИЖНЯ;
то ідьте в:

ПЕНСИЛВЕНІЙСЬКІ ГОРИ ROCONO MOUNTAINS

TANNERSVILLE INN, Tannersville, Pa.

ВСІ БОСИ GREYHOUND і MARTZ, ЩО ВИПІДЖАЮТЬ З НЬО ЙОРКУ ДО ВСІХ ВЕЛИКИХ МІСТ У СТЕРТИ НЬО ЙОРКУ, ПЕНСИЛВЕНІЯ І ДО ШКАГО, ПЕРЕЇДЖАЮТЬ КОЛО САМИХ ДВЕРЕЙ TANNERSVILLE INN. ТУТ МОЖЕТЕ ДІСТАТИ СМАЧНІ СТРАВИ ДОМАШНЬОГО ВАРЕННЯ, ЯК ТАКОЖ ДУЖЕ ВИГІДНІ КІМНАТИ ДО ВИНАЙМУ НА ДНІ АБО ТИЖНІ РАЗОМ З ХАРЧЕМ ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

ВЛАСНИК УКРАЇНЕЦЬ
М. МАСЛЯК.

ЗБОРИ ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. Піврічні збори Тов. Над Збруча, від. 280, відбулися в неділю, 10. липня, в годині 2. пополуночі, в Укр. Гор. Клубі, 608 Вест Лаканава Ев. Принятість всіх членів обов'язкова. Контроль задовільний. — Р. Рубльовський, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Збори Тов. "Мир", від. 324, відбулися в суботу, 9. липня, в домі Укр. Громади, на 23-тій і Брані, в 8. год. вечір. Знову наминається, щоб вкладки приносили на збори, а не до секретаря. Секретарі десорачи дома нема, а також не місце на збори вкладки. — О. Горюхінський, предс.; Н. Бурак, кас.; Мих. Туркот, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Піврічний митинг Бр. св. Володимира, від. 65, відбувся в неділю, 10. липня, в домі по Службі Божій, в селі церковній. Проситися всіх бути приязними, бо буде справоздання уряду та інші важкі справи до полагождення. — Янів Красновський, предс.; Григорій Налєпа, кас.; Андрій Смит, секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. Звичайні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 306, відбулися в суботу, 9. липня, в годині 7:30 вечором, в домі п. Ст. Берези, 1314 Roselle St. Пригадується всім членам, щоб приносили частіше на збори і приносили свої вкладки, бо переді і секретар не будуть чекати на членів до п'ятої години. Проситися догучити членів поможности сплатити свій довг, бо вразі хорости члена, який на збори не приходить, не буде урешеним до запомогі. — Ст. Береза, предс.; А. Аматійович, кас.; Василь Моссола, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Василя, від. 339, відбулися в суботу, 9. липня, в годині 7:30 вечором, в домі Укр. Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Проситися всіх членів прийти на ці збори на приписаний час. Маємо багато важких справ до вирішення. Наминається догучити членів, щоб приносили свої задеглі вкладки, бо коли догучити член не повинен, то оголошення припису, то буде суспендований. Пригадується тим родичам, котрі діти не є членами У. Н. Союзу, щоб вписали їх на ці збори. — Іван Сорока Мак, предс.; Іван Сорока Мих., касер; Олександр Діорка, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Піврічні збори Тов. Укр. Січ, від. 59, відбулися в суботу, 9. липня, в годині 7:30 вечором, в галі церковній. Усі члени мушені явитися на ці збори на означений час. Не прийнятий член підлягає карі 1 дол., а урядник дол. — Іван Глива, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Звичайний митинг Тов. Укр. Січ, від. 182, відбувся в неділю, 10. липня, в годині 2. пополуночі, в галі церковній, 45-47 Гові Ел. Пасек, Н. Дж. На порядку наради важкі справи. Тов. Тому проситися усіх членів прийти на збори. Догучити членів наминається, щоб прийшли й вирішили свої вкладки, бо інакше за них в будеш вислати з каси Товариства. — І. Живіцький, предс.; Г. Ясків, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Р. Піврічний митинг Сестр. Бож. Пресв. Богородиці, від. 36, відбувся в суботу, 9. липня, в галі церковній. Початок в годині 7. точно. Зминається членів явитися на означений час, бо маємо важкі справи до вирішення. Контроль комісія буде задати справоздання за 6 місяців. Тож кожна членів мушені явитися на ці збори. Котра не явиться підлягає карі 50 ц., а урядники 1 дол. Також буде справоздання з пікніку. — Олена Скорбач, предс.; Анастасія Гришак, кас.; Марія Ходак, секр.

ПЕРТ АМБОР, Н. ДЖ. Піврічний митинг Тов. Зап. Січ, від. 155, відбувся в неділю, 10. липня, в годині 3. пополуночі, в галі, де звичайно. Проситися всіх членів прийти на цей митинг, бо є важкі справи до вирішення. Буде рівнож справоздання уряду і контроль за рік. Проситися догучити членів вирішити свій довг, бо в протинний раз будуть суспендовані. — Ів. Ваверчак, предс.; В. Дригич, кас.; А. Яричевський, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 2. липня 1938 року, по довігй небуз помер:
ПЕТРО, ЛОСК,
догочити член Бр. св. Стефана, від. 221. У. Н. Союзу в Шкаго, Іл.

Покійний походив з села Лашава, повіт Стрий, Західна Україна.
Похорон відбувся 5. липня, при участі членів Бр. св. Стефана, родини і знайомих. З похоронного заведення М. Канюка відправлено тілію в останки до української греко-католицької церкви, а з черги на місце вічного спочинку.
Вілла земля американська Йому пером!
Т. Шпікула, секр.

Дня 5-го липня ц. р. померла членівка від. 276 У. Н. Союзу,
РОЗАЛІЯ ФУК
в Ембриджі, ПА.

Покійна походила з села Вільчі Долної, повіт Самбір. Була догочити членівкою, бо зараз по приїзді до Америки вписалася до У. Н. Союзу.
Поширила діти й чоловіка Михайла, який є догочити секретарем 276-го відділу.
Вічна їй пам'ять!

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Звичайні збори Тов. "Любов", від. 45, відбулися в неділю, 10. липня, в годині 2. пополуночі, в домі У. А. Горжан, 847 Н. Френклін ул. Є важкі справи до вирішення. Проситися членів, щоб точно зійшлися на час. — Уряд.

СИРАКОЗ, Н. Р. Піврічні збори Бр. св. Ан. Петра й Павла, від. 39, відбулися в неділю, 10. липня, в домі по Сл. Божій. На цей митинг всі члени повинні явитися, бо буде справоздання контролю і секретаря за 6 місяців. Догучити членів повинні члени повинні сплатувати старий довг, бо вразі хорости не дистант запомогі. Так само всі члени мають платити вкладки до У. Н. Союзу що місяця регулярно, бо відділю каси нема грошей за кожного члена закладати. — Антін Гайдук, предс.; А. Куданік, кас.; Д. Орнич, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 375, відбулися в неділю, 10. липня, в год. 12:30 пополуночі, в домі У. А. Горжан, 847 Н. Френклін ул. Проситися всіх членів явитися на збори і вирішити свої задеглі. — Уряд.

ГАМТРАМ, МІШ. Піврічний митинг Тов. ім. Маркіана Шахевича, від. 94, відбувся в суботу, 9. липня, в годині 7:30 вечором, в Укр. Хаті, 2240 Грейлінг ул. Є багато важких справ до полагождення. Буде також справоздання фінансове за перший пірік. Тому проситися членів прийти на час. Як також проситися догучити членів прийти на збори і вирішити свої вкладки по можности, бо в протинний раз будуть суспендовані. — М. Шаран, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 268, відбулися в суботу, 9. липня, точно в годині 7. вечором, в У. Н. Домі, 2171 Вакеліс ул. Проситися членів прийти на збори; є важкі справи до полагождення. Догучити членам пригадуємо, щоб вирішили свої задеглі. Проситися членів не забувати про нових членів до У. Н. Союзу. Сповідний свій обов'язок, щоб наш відділ не остав позаду інших. — М. Андрій, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Піврічний митинг Бр. св. Арх. Михайла, від. 352, відбувся в неділю, 10. липня, в церковній галі, 3 Гарві Стр., у 2. годині пополуночі. Обов'язком кожного члена і членівки бути на цій митингу, бо маємо дуже важкі справи. Член, що не прийде на митинг без жадної причини, заплатити кару згідно з ухвалою митингу. — М. Гавриляк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Місячні збори Бр. Сош. св. Дука, від. 237, відбулися в неділю, 10. червня, в 2. год. пополуночі, в У. Н. Домі. Проситися членів прийти кінцею на ці збори, бо є дуже важкі справи до вирішення. На ці збори може прийти і не член, коли думає стати членом, або вписати своїх дітей до У. Н. Союзу, та забезпечити там, де наша повинність. — Уряд.

ГВАЙТСТОН, І. Р. Митинг Товариства Пресвіта, від. 129, відбувся в суботу, 9. липня, в годині 8. вечір, в домі тов. А. Кавки, 149-18. 15 Дт. Проситися, щоб всі члени прийшли, в котрі довший, щоб свої вкладки сплатили. Не явившись член заплатити кару згідно з статутом. — А. Кавка, предс.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Піврічні збори відділу 334 відбулися в неділю, 10. липня ц. р., в годині 12. пополуночі. Контрольна комісія задовільно справоздання за 6 місяців і є багато важких справ до полагождення. Догучити членів зважити вирішити свої задеглі. — Іван Жук, рек. секр.

ВАЖНЕ ДЛЯ ХОРИВ, ДІРІГЕНТІВ І ЛЮБИТЕЛІВ СПІВУ І МУЗИКИ.
На днях випила нова пісня на хор, композитора П. Печеніги, присвячена 950-літній річниці Хрещення України Володимиром Великим. Ціна — 25 ц.

РІЖНІ НОВІ НОТИ.
Три танці на скрипку і піанно — \$ .25
Три танці на гармонію, Олексина — .35
Альбом Стрілецьких Песень до гармонію або співу — 2.00
Альбом 201 Українських Народних Песень до гармонію або співу 2.00
Альбом 20 найкращих танців Гуменюка на піанно \$1.00, на скрипку й інші інструменти — .50
Альбом Українських Танців Снігура на піанно \$1.00, на скрипку й інші інструменти по — .50
Дві пісні "День Української Фльоти" на хор з деклямаціями — .30

УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ ВІКТОРА ПО 75 ЦИТ.
21105 Аркан-Коломийка
21106 Сербан-Гуцулка
21110 Козак-Скаляська Коломийка
21111 Тернопільська Коломийка
21103 Кожаня Вальс. Весела Полька
21104 Гомін Вальс, Парада Полька.
Замовлення посилайте на адресу:

SURMA
BOOK & MUSIC CO.,
317 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.
Жадайте нашого каталога.

Даром пробка
МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є прийнятний і легкий до зажиття.
Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в кожен день, а тоді заживається його або зараз перед нічним спочинком, або по вставанні рано. Мілертон не виробляє прищички.
ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА вистає майже на цілий місяць.
Спеціальна оферта читачам "Свободи" продовжена до 1. вересня 1938:
1 коробка Мілертону — \$ .75
2 коробки " — 1.25
3 коробки " — 1.75
6 коробок " — 3.00
12 коробок " — 5.50
Питайте за злілля Мілертону у вашій сусідній аптеці, але по дик занизжених цінах можете дістати Мілертону лише в офісі Мілертону:
J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. Box 628, Newark, N. J.

ЗАСТУПНИК.
Шведський князь Бертіль, котрий заступав у Вілмінгтоні, Делавар, свого батька, князя Густава, що занедужав у до-розі до Америки.

ПОДЯКИ.

Родичі по покійній МIRON ЧОРНИЙ, членові від. 58 У. Н. Союзу, складають сердечну подяку тим усім, що взяли участь в похороні, а саме, членам від. 58 У. Н. Союзу, членам Чорноморської Січі, сотні 17, Хорів Сурма, парохії з Ютика і Ром, трьом священникам, гостям з Пенсильванії, Анастасії Кок і Надії Брігиди з Нью Йорку, родині та всім знайомим і приятелям.
Микола й Катерина Чорний, родичі. (огол.)

Ми, нижче підписані, складаємо щирі подяку урядникам У. Н. Союзу за шкоре виплачення посмертної запомогі по моїм мужу бл. п. Михайлі Бінашевському, як також складаємо подяку урядникам і членам братства св. Йосафата, та другим організаціям, що в часі його слабости відвідували, а в часі його смерті члени братства взяли офіційну участь в похороні.
Хай прибрана земля Вашингтона буде Йому пером! (огол.)
Катерина Бінашевська і діти.

ОБВИНУВАЧЕНИЙ.

Граф Курт Гаврилович-Ревентлов, гарний данський шляхтич, завданий до лондонського (Англія) суду своєю жінкою, бувшою Варварою Гутон, за вживання погроз, що наразили її на "тілесний страх".

С. В. ГОЛІНСЬКИЙ реєстрований архітект.
Радить і робить поміри у будовах домів, приватних чи народних, церков, публичних галі. Письмі: S. W. GOLINSKI, 420 Grove St., Irvington, Newark, N. J.
Телефонуйте: Essex 3-5166.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.
В пам'ять річниці смерті.
Пані Вікторія Рутецька переслала через Обеднання з нагоди річниці смерті її мужа \$10.3 цього призначено \$5 на визвольну боротьбу і \$5 на Рідну Школу.

ПОТРІБНО ЖІНКИ,
в віці 40 до 50-літ до заряду домог. Маю двоох дітей у віці 8 і 13 літ. Платити згідно з умовою. Голосити листово або особисто, кожного дня між годинами 5 і 9 вечір, на адресу:
H. SYWAK, Brooklyn, N. Y., 381 Rodney St.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2416.
Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ПОХОРОННІ ЗАВЕДЕННЯ

МИХАЙЛО КАНЮК
УКРАЇНСЬКИЙ ПОХОРОННИК
2321 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL.
Модерна каплиця.
Добра обслуга.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
Телефон: Armitage 4575.
Тел. до дому: Seeley 0298.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко поїзд Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щиро і чесна. — Офіс:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО-ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКС, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2566.

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удиретелер заряджує погребани по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified Funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8088

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА".

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

Коли капітан відійшов, Тарзан попав у великий неспокій за долю Дика і Дока. Він був би кинувся в стадо роззрених левів в обороні тих двох хлопців, яких він любив понад усе. А тут замкнули його в тюрмі і не випускають, щоб він міг пустихся ім на рятунок. Мов ув'язнений звір, ходив він безрадно по своїй келії, шукаючи в думках рятунку.

В ту саму хвилину в нетрах справді розгравалася напружена драма, яка могла для хлопців скінчитись фатально. Вони оба зіскочили з дерева, щоб викрасти Івонну, що надурно очікувала під пнем дерева повороту дикуна. А голодний лев у нетрах, занепокоєний жертвою, підрадався до Івонни, щоб її розірвати. „Ми мусимо її чимскорше дістати“, нагнів Док.

Почувши ще раз страшний рев льва, дівчина попала у великий жах. Оглядаючись докруги й не бачучи ніякої помочи нізвідки, вона кинулася до втечі. Та в тім збентеженні вона ще більше виставилася на небезпеку, бо своєю втечею і шелестом тільки зрадилась, де вона знаходиться. Тепер лев у корчах вразно бачив її й одним рухом міг її досягти.

А Улп напружено, а навіть зацікавлено прислухувався до того, що діялося в нетрах. Його здурений мозок таки добре викомбінував, як це все буде відбуватись. Він мав те саме задоволення, яке нераз мають і білі „пророки“, що на всі події люблять робити заваги: „Я казав, що воно так станеться“. Вчувши, страшний крик дівчини, він думав, що драмі кінець.